

LUBUSKI WOJEWÓDZKI KONSERWATOR ZABYTEKÓW
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Zielonej Górze
Delegatura w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Kosynierów Gdyńskich 75
66-400 Gorzów Wielkopolski

tel. [95] 7200 521, fax [95] 7200 346
www.lwkz.pl; delegatura.gorzow@lwkc.pl
Elektroniczna Skrzynka Podawcza EPUAP: /WUOZDELGW/skrytka

ZN-G.5142.1.2024 [Sfu]

Gorzów Wlkp. 30. 04. 2024

Parafia Rzymskokatolicka
pw. Matki Łaski Bożej w Górzycy
ul. Kostrzyńska 9, 69-113 Górzycy

DECYZJA

Na podstawie art. 92 ust. 6, art. 36 ust. 1 p. 1, art. 7 p.1 i art. 6 ust. 1 p. 1 lit. c) ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.: Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.), w związku z § 12 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 81) oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Łaski Bożej w Górzycy, ul. Kostrzyńska 9, 69-113 Górzycy z dnia 27.03.2024 r. (wpłynęło do Delegatury WUOZ w Gorzowie Wlkp. w dniu 27.03.2024 r.)

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia

na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków jakim jest kościół filialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Golicach, wpisany do rejestru zabytków pod numerem 268 orzeczeniem Wojewódzkiego Konserwator Zabytków w Zielonej Górze z dnia 10.04.1961 roku i pod numerem KOK-I-38/76 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gorzowie Wlkp. z dnia 25.10.1976 roku, zgodnie z programem prac konserwatorskich sporządzonym przez mgr Aleksandrę Wilk i innych w Golicach/Toruniu 2024 r., w następującym zakresie:

1. wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej przed rozpoczęciem, w trakcie i po zakończeniu prac;

Pokrycie dachu

1. oczyszczenie połaci dachu z grzybów i drobnoustrojów z zastosowaniem metod hydrodynamicznych z użyciem środków do odkażenia (f. Remmers, Tenzi, Ceresit), względnie szczotek drucianych; uwaga: wyklucza się stosowanie elektronarzędzi;
2. dezynfekcja więźby dachowej korpusu kościoła przy zastosowaniu środka Biotin T lub Preventol R80 BIOCIDY aplikowanego za pomocą natrysku lub pędzlowania;

3. dezynfekcja przy zastosowaniu preparatu Anti-insekt firmy Remmers lub Per-xil 10 firmy CTS;
4. uszczelnienie opierzeń i obróbek blacharskich w elewacji wschodniej;
5. usunięcie i rekonstrukcja dachówek z zastosowaniem dachówki ceramicznej karpiówki i gąsiorów o formacie, barwie i wykonaniu zbliżonym do obecnego; uwaga: dopuszcza się zastosowanie dachówki rozbiórkowej;
6. zabezpieczenie powierzchni oczyszczonych dachówek przy użyciu preparatu hydrofobizującego na bazie silanów i siloksanów z zaleceniem użycia preparatu Funcosil SNL firmy Remmers;

System odprowadzenia wody i fundamenty

1. wymiana uszkodzonych, nieszczelnych opierzeń i obróbek oraz przedłużenie końcówek rur spustowych;
2. odstonięcie (odcinkowo, najlepiej co 2 m) partii fundamentowych z oczyszczeniem i usunięciem błędnych uzupełnień zaprawy w spoinach;
3. dezynfekcja murów fundamentowych przy użyciu środka Biotin T lub Preventol R80 BIOCIDA;
4. uzupełnienie ubytków w spoinach zaprawą o podobnych parametrach do pierwotnej;
5. pobielenie fundamentów pobiałą wapienną i wykonanie izolacji z gliny, zgodnie z załączonym rysunkiem w dokumentacji; uwaga zmiana technologii na zaproponowane alternatywnie maty bentonitowe firmy Extrea wymagają uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków;
6. usunięcie nawierzchni polbrukowej przy wschodniej, północnej i zachodniej ścianie kościoła;
7. zasypanie i zniwelowanie terenu ze spadkami na zewnątrz od obiektu; uwaga: należy wykonać pas zieleni przy murach obwodowych.

Elewacja korpusu, wieży zachodniej, kruchty północnej oraz zakrystii

1. usunięcie wszystkich zapraw cementowych; uwaga: wykuvanie należy prowadzić z dużą ostrożnością przy obserwacji podłoża w celu kontroli oryginalnych tynków przed wykruszeniem się zapraw;
2. podklejenie odspajających się wypraw pierwotnych zaprawą iniekcyjną PLM A;
3. dezynfekcja preparatami biobójczymi powierzchni odstoniętych tynków metodą natrysku bądź pędzlowania, np. przy użyciu preparatu Preventol R80 BIOCIDA lub Biotin T;
4. wzmocnienie zdeintegrowanych warstw tynków i murów środkiem silnie penetrującym, np. krzemooorganicznym preparatem na bazie estrów kwasu krzemowego np. KSE 300 Remmers;
5. uzupełnienie brakujących lub osypujących się fragmentów ścian oraz wymiana całkowicie zniszczonych cegieł; uwaga: należy stosować wysokiej jakości wapno dołowane, dyspergowane lub hydrauliczne z wypełniaczem w postaci kruszywa kwarcowego o tym samym uziarnieniu i frakcji;
6. uzupełnienie powierzchni warstwy historycznego tynku z dostosowaniem do kształtu podłoża oraz sąsiednich wypraw z zachowaniem estetyki konserwatorskiej i imitatorskiej; uwaga: w przypadku większych połaci należy pamiętać o zastosowaniu techniki nakładania tynków płynących przy zastosowaniu zaprawy o spoiwie wapiennym i kruszywie kwarcowym;

7. uzupełnianie ubytków historycznej warstwy pobiałej przez bielenie lub przez użycie farb wapiennych lub krzemianowych z zachowaniem odpowiednio dobranej kolorystyki.

Wewnętrzne ściany korpusu kościoła, kruchty pod wieżą, kruchty północnej i zakrystii

1. demontaż boazerii pokrywającej ściany; uwaga: prace należy prowadzić z dużą ostrożnością w celu uniknięcia zniszczeń wypraw tynkarskich;
2. dezynfekcja ścian preparatem Biotin T lub Preventol 80R BIOCIDA;
3. usunięcie lamperii (warstwy wymalowania olejnego) mechanicznie szpachelkami, a w razie konieczności z powtórzeniem zabiegu dezynfekcji;
4. usunięcie wtórnych warstw zapraw, w tym także cementowych; uwaga: usuwanie wypraw należy przeprowadzić z dużą ostrożnością aby nie uszkodzić oryginalnych tynków;
5. podklejenie odspajających się wypraw pierwotnych przy użyciu zaprawy iniekcyjnej PLM A;
6. dezynfekcja preparatami biobójczymi powierzchni odsłoniętych tynków metodą natrysku bądź pędzlowania, np. preparatem Preventol R80 BIOCIDA lub Biotin T;
7. doczyszczanie odsłoniętej warstwy polichromii mechanicznie za pomocą skalpeli, gumek chlebowych, pędzli czy watek z wełny stalowej o drobnej granulacji z odpuszczeniem w krytycznych sytuacjach rozpuszczalników organicznych;
8. impregnacja dekoracji malarskiej przy użyciu niskoprocentowego roztworu Paraloidu B-72 lub Paraloidu B-82 po wcześniejszym dokonaniu prób;
9. uzupełnianie ubytków warstwy historycznego tynku z dostosowaniem do kształtu podłoża oraz sąsiednich wypraw z zachowaniem estetyki konserwatorskiej i imitatorskiej; uwaga: w przypadku większych połaci należy pamiętać o zastosowaniu techniki nakładania tynków płynących przy zastosowaniu zaprawy o spoiwie wapiennym i kruszywie kwarcowym;
10. uzupełnianie ubytków historycznej warstwy pobiałej z zachowaniem odpowiednio dobranej kolorystyki;
11. uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej z zachowaniem zasad wyróżniania się wykonywanych punktowań, tj. kropka lub kreska z zastosowaniem pigmentów o 5% spoiwie Primal AC-33;
12. zabezpieczenie warstwy malarskiej przy użyciu Paraloidu B-72 lub Paraloidu B-82 o odpowiednim stężeniu;

Elementy drewniane

1. dezynfekcja boazerii przy użyciu środka biobójczego Biotin T lub Preventol 80 R BIOCIDA metodą pędzlowania lub spryskiwania;
2. demontaż boazerii pokrywającej zewnętrzną balustradę empory;
3. przeprowadzenie dezynfekcji przy użyciu środka biobójczego Biotin T lub Preventol 80R BIOCIDA o odpowiednim stężeniu metodą pędzlowania lub spryskiwania;
4. przeprowadzenie dezynsekcji przy pomocy preparatu Per-Xil metodą powierzchniową i iniekcyjną lub metodą gazowania z zastosowaniem fosforowodoru;
5. usunięcie wtórnie wykonanych nawarstwień malarskich w celu wyeksponowania pierwotnej polichromii z użyciem preparatu do usuwania nawarstwień: Remosol, Skalpex czy też żel firmy V33;

6. wzmocnienie strukturalne osłabionych partii drewna roztworem Paraloidu B-72 w Acetonie (w stężeniu 7-10 %), z prowadzeniem iniekcji aż do przesylenia drewna;
7. uzupełnienie ubytków drewna poprzez wprowadzenie fleków o mniejszej twardości niż pierwotne elementy drewniane, względnie zastosowanie kitów na bazie polioctanu winylu z wiórkami drzewnymi, natomiast do mniejszych ubytków użycie dwuskładnikowej żywicy epoksydowej Araldite HV/SV 36;
8. uzupełnienie ubytków polichromii przez scalenie kolorystyczne techniką punktowania, tj. kropką i kreską przy użyciu farb o spoiwie akrylowym lub żywicznym;
9. zabezpieczenie warstwy malarskiej żywicznym lub akrylowym werniksem końcowym w celu zabezpieczenia przed warunkami zewnętrznymi.

Posadzka

1. demontaż stopni panelowych w części prezbiterialnej, współczesnych płytek panelowych, a także wylewki cementowej;
2. odsłonięcie posadzki ceramicznej oraz jej oczyszczenie z pozostałości cementu i zabrudzeń powierzchniowych;
3. uzupełnienie ubytków cegieł w posadzce cegłami ceramicznymi o podobnej strukturze
4. uzupełnienie mniejszych ubytków w cegłach przy pomocy zaprawy wapienno-trasowej do uzupełniania ubytków o zbliżonej kolorystyce, jak NSR firmy Optolith;
5. odtworzenie posadzki w zakresie przełożenia i ewentualnie ułożenia na nowo ze starannie dobranych cegieł wraz z nowym podłożem w postaci płukanego piasku o drobnej frakcji z dodatkiem wapna hydratyzowanego;
6. wykonanie nowej posadzki w kruchcie dopasowanej do oryginalnej okładziny kościoła z czerwonej lub żółtej cegły ceramicznej nawiązującej do posadzki w nawie lub kruchcie pod wieżą;
7. zabezpieczenie okładziny impregnatem do cegły na bazie pszczelego lub wosków syntetycznych.

Zegar

1. demontaż mechanizmu
2. dezynfekcja przy użyciu środka biobójczego Biotin T lub Preventol 80R BIOCIDA o odpowiednim stężeniu za pomocą pędzlowania lub spryskiwania;
3. oczyszczenie powierzchniowe metalowej konstrukcji zegara i wskazówek za pomocą metalowych szczotek, skalpeli i waty metalowej o niskiej gradacji;
4. zabezpieczenie powierzchniowe metalowych konstrukcji i tarczy taniną i Paraloidem B 44;
5. montaż zegara w tradycyjnym miejscu.

Termin ważności pozwolenia: 31 grudzień 2026 r.

Warunkami ważności decyzji jest spełnienie obowiązków polegających na:

- zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 3, § 13 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 81) wprowadza się obowiązek kierowania pracami przez osobę

spełniającą wymagania określone w art. 37a ust. 1, 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

- zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 81) wprowadza się obowiązek polegający na przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 3 a) imienia, nazwiska i adresu osoby; b) dokumentów potwierdzających posiadanie przez tę osobę wymagań określonych w art. 37 a ust. 1 pkt 1-2, c);
- zgodnie z § 12 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 81) wprowadza się obowiązek zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w niniejszym pozwoleniu prac;
- zgodnie z § 12 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 81) wprowadza się obowiązek niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac;
- zgodnie z § 12 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 81) wprowadza się obowiązek dokonania odbioru końcowego prac przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Uzasadnienie

Planowana inwestycja dotyczy kościoła filialnego pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Golicach, wpisanego do rejestru zabytków pod numerem 268 orzeczeniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z dnia 10.04.1961 roku i pod numerem KOK-I-38/76 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gorzowie Wlkp. z dnia 25.10.1976 roku. Wpisany do rejestru zabytek chroniony jest na podstawie art. 7 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j.: Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 36 ust. 1 p. 1 wyżej cytowanej ustawy prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Wnioskiem z dnia 27.03.2024 r. (data wpływu 27.03.2024 r.), Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Łaski Bożej w Górzycy, ul. Kostrzyńska 9, 69-113 Słubice wniosła do Lubuskiego Konserwatora Zabytków o udzielenie pozwolenia na prowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich przy kościele filialnym pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Górzycy. Jak wynika z akt sprawy wnioskodawca jest jedyną stroną w przedmiotowym postępowaniu.

Kościół w Golicach to świątynia z okresu średniowiecza. Budowla powstała zapewne w XIV wieku jako orientowana, założona na planie czworobocznym. Zbudowana została z kamienia polnego i cegły oraz otynkowana w elewacjach. Wieża usytuowana po stronie

zachodniej pochodzi zapewne z XVI wieku. Z kolei w XIX wieku dodano po stronie północnej ceglaną kruchnę oraz po stronie wschodniej zakrystę. W kościele zachowały się relikty historycznego wyposażenia i wystroju.

W ramach planowanej inwestycji zakłada się m.in. naprawę poszycia dachu, usprawnienie odprowadzenia wody opadowej, odstonięcie i przywrócenie tradycyjnych wypraw tynkarskich, mono/polichromii, a także ceramicznej posadzki. Prace obejmować będą również mechanizm zegara wraz z tarczą i wskazówkami.

Po dokonaniu analizy zakresu prac należy stwierdzić, iż inwestycja jest możliwa do akceptacji ze stanowiska konserwatorskiego, ponieważ jej celem jest zabezpieczenie oryginalnej substancji zabytku oraz jednocześnie odtworzenie historycznych wartości architektonicznych kościoła.

Wobec powyższego oraz na podstawie art. 92 ust. 6, art. 6 ust. 1 pkt 1, lit. c, art. 7 pkt 1, art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego, orzeczono jak w sentencji.

Jednocześnie informuję, że:

- Zgodnie z art. 36 ust. 8 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.) uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.
- Stosownie do art. 47 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.) wojewódzki konserwator zabytków może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania działań określonych w niniejszym pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pośrednictwem Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania (art.127a §1, art.130 § 4 Kpa).

z up. Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

mgr Błażej Skaziński
Kierownik Delegatury

Do wiadomości:

1. Kuria Diecezjalna w Zielonej Górze, ul. Powstańców Wlkp. 1, 65-075 Zielona Góra

2. aa. (1225) D – 36.1.1+

Oprac. mgr Błażej Skaziński